

**Akademia Sztuki Wojennej
Wydział Bezpieczeństwa Narodowego
Warszawa, 23.04.2026**

Stanisław Koziej

**Perspektywiczne opcje
bezpieczeństwa europejskiego**

Polityczno-strategiczna sytuacja Europy

- **Europa strategicznie znalazła się „między młotem a kowadłem”:**
 - młotem zagrożeń rosyjskich
 - kowadłem ryzyk nowej polityki amerykańskiej
- **Generuje to pilne wyzwania wobec polityki i strategii europejskiej, szczególnie istotne dla Polski i całej Europy Środkowo-Wschodniej jako państwa i regionu frontowego II zimnej wojny**

Scenariusze rosyjskich zagrożeń

- **Przyszłe zagrożenia Europy, w tym Polski, zależą głównie od wyników wojny Ukrainie. Scenariusze:**
 - **Zwycięstwo Rosji: gwałtowne narastanie zagrożeń militarnych (czarny scenariusz):**
 - Rosja od Bałtyku do Karpat, plus część potencjału Ukrainy, Przesmyk Suwalski, doktryna deeskalacji nuklearnej TBJ
 - **Zatrzymanie Rosji i względne zwycięstwo Ukrainy (w tym Ukraina w NATO lub z gwarancjami): mniejsze prawdopodobieństwo i oddalenie się w czasie zagrożeń rosyjskich dla państw NATO (różowy scenariusz)**
 - **Kontynuacja wojny z różnymi fazami jej nasilenia, w tym czasowe rozejmy („zgniłe kompromisy”): ciągła agresja hybrydowa i ryzyko eskalacji (szary scenariusz)**

Ryzyka nowej polityki amerykańskiej

- **D.Trump dąży do „poluzowania” twardych, traktatowych zobowiązań USA, w tym sojuszniczych, na rzecz doraźnych porozumień i koalicji zadaniowych: osłabianie wiarygodności NATO**
- **Próby zbliżenia z Rosją (póki co nieudane!): podwójne ryzyko (wzmocnienie Rosji, osłabienie NATO)**
- **Zwrot ku Azji – ryzyko dealu?, gwałtownego pivotu?**
- **Operacje interwencyjne USA (wojny „z wyboru”, np. Iran) – ryzyka wciągnięcia w nie Europy**
- **Spory i konflikty z państwami europejskimi i UE (Grenlandia!) – osłabianie więzi transatlantyckich**
- **Presja na Europę, by brała większą odpowiedzialność za swoje bezpieczeństwo – ryzyko, wyzwanie, ale też szansa**

Macierz scenariuszy bezpieczeństwa

<p>Wyzwania: Nowa polityka USA</p> <p>Zagrożenia: Wojna w Ukrainie</p>	<p>USA pozostają w Europie i w głównej roli w NATO</p>	<p>USA redukują swoje zobowiązania w Europie</p>	<p>USA opuszczają Europę i NATO</p>
<p>Zatrzymanie Rosji (rozejm, pokój) i agresja odłożona?</p>	<p>+ + </p>	<p>+ 0</p>	<p>+ -</p>
<p>Kontynuacja wojny i agresja hybrydowa!, lokalna?</p>	<p>0 +</p>	<p>0 0</p>	<p>0 -</p>
<p>Zwycięstwo Rosji i agresja ograniczona lub totalna</p>	<p>- +</p>	<p>- 0</p>	<p>-- </p>

Opcje strategiczne dla Europy

- **Priorytet** – ratowanie NATO w jego dotychczasowej funkcji
- **Ewentualność** – budowanie Europejskiej Unii Obronnej
- **Ostateczność** – przygotowywanie nowego traktatu bezpieczeństwa europejskiego

Ratowanie NATO przez jego „europeizację”

- **Najważniejsze to zachowanie **strategicznej wiarygodności NATO**, zwłaszcza w zakresie odstraszenia – **wzmocnione Nuclear Sharing****
- **Konieczność „europeizacji” NATO – **materialna/preparacyjna** (budżety, armie, przemysł) i **operacyjna** (zdolności do samodzielnego, bez USA lub z ograniczonym ich udziałem, prowadzenia operacji)**
- **Reorganizacja (europeizacja) **dowództw operacyjnych** sojuszu**
- **Transformacja/europeizacja **w uzgodnieniu z USA** (zagwarantowanie przez USA czasu potrzebnego na jej przeprowadzenie)**
- **Relacje **NATO/UE – user/provider****

Militaryzacja UE: opcja alternatywna

- **W razie braku szans na uratowanie NATO:**
 - transformacja sojuszu w „**NATO(-)**”?
 - wykorzystanie w pełnowymiarowej roli obronnej UE przez jej **militaryzację**, organizując **Europejską Unię Obronną (EUO/EDU)**
- **Budowanie EUO/EDU według modelu NATO:** armie narodowe (**nie armia europejska!**), wspólne dowództwa (przejęcie europejskiego „spadku” po NATO)
- **Wzmocniona współpraca obronna jako polityczno-prawna ścieżka do EUO/EDU?**

Ostateczna opcja: nowy traktat obronny

- **Gdyby nie udało się ani uratować NATO (*nawet w wersji „NATO(-)”*), ani uzyskać zgody w UE co do budowy EUO/EDU, to Europa stanęłaby przed koniecznością zawarcia przez zainteresowane tym państwa (chętne) nowego europejskiego traktatu bezpieczeństwa**
- **W jego rezultacie mogłaby powstać analogiczna do dotychczasowego NATO European Treaty Organization (ETO)**
- **Jej załączkiem praktycznym mogłaby być np. „koalicja chętnych” na rzecz gwarancji bezpieczeństwa dla Ukrainy**
- **Przejęcie europejskiego „spadku” po NATO**

Konkluzje europejskie

- **Szansą** dla Europy w obliczu takich zagrożeń, ryzyk i wyzwań jest **zwiększone zainteresowanie** sprawami bezpieczeństwa w państwach europejskich i **przyzwolenie społeczne** na większe wydatki obronne
- Aby tej szansy nie zaprzepaścić, Europa nie może być bierna, ani tylko reaktywna, musi być **aktywna** i to nie tylko na bieżąco, ale przede wszystkim **kreatywna strategicznie – wyprzedzająco i perspektywicznie**
[wyzwanie dla elit!]
- Oznacza to m.in. konieczność pilnego **ratowania NATO**, a także jednoczesne ewentualnościowe **projektowanie zawczasu koncepcji** alternatywnych

Zamiast zakończenia

A POZA TYM SĄDZĘ, ŻE CZAS NA... SZTUKĘ BEZPIECZEŃSTWA

...jak Katon Starszy kończący
wszystkie swoje wystąpienia w
Senacie rzymskim: „A ponadto
sądzę, że Kartagina musi być
zburzona!”

BEZPIECZEŃSTWO

międzynarodowe i narodowe (w tym obronność)

Sztuka bezpieczeństwa:

polityka i strategia bezpieczeństwa (w tym obronności),
zintegrowane (wielodomenowe, transsektorowe,
ponadresortowe) **operacje** bezpieczeństwa,
taktyka służb bezpieczeństwa

WOJSKOWOŚĆ

Sztuka wojenna:

strategia wojskowa,
sztuka operacyjna,
taktyka